

Patrick Seale: *The Struggle for Arab Independence. Riad el-Solh and the Makers of the Modern Middle East.* Cambridge University Press, 2010. 804 s.

Ambitionen bag Patrick Seales bog er at skrive en mands og en slægts historie og derigennem også fortælle en periodes historie. Seale er britisk journalist og mellemøstanalytiker, og han har gennem sit arbejdsliv stiftet bekendtskab med mange af Mellemøstens ledende politiske familier. Gennem en af disse, familien el-Solh, har han fået adgang til et stort materiale af breve, fotografier, dagbøger og andre private optegnelser, som sammen med åbne arkivkilder skaber baggrunden for en velskrevet og detaljeret, men også sentimental historie.

Riad el-Solh (1894-1951) var en ledende libanesisk politiker i mellemkrigstidens Mellemøsten og blev det selvstændige Libanons første premierminister i 1943. Han voksede op og blev politiske formet af både arabisk og osmannisk aristokratisk kultur og de store formative omvæltninger i det osmanniske imperiums sidste tid, Første Verdenskrig og opdelingen af Mellemøsten i mandater efter krigen. Periodens omvæltninger tegner også det nutidige Mellemøstens geografiske og politiske landkort, og det er interessant at se, hvor tidligt fx den jødisk-zionistiske indvandring til Palæstina førte til store bekymringer og politiske uenigheder i både den osmanniske og den lokale arabiske elite. Seale viser, at den zionistiske indvandring allerede tidligt i det 20. århundrede blev en politisk hegnsplæ mellem tyrkere og arabere. Gennem korrespondancer illustrerer Seale, hvordan splittelsen mellem tyrkere og arabere blev forværret af den tyrkiske elites positive syn på zionisterne og ikke særligt høje tanker om arabere. Zionisterne blev af mange i den tyrkiske elite opfattet som et led i en nødvendig moderniseringsproces, som araberne ikke selv formåede at sætte i gang. Dette perspektiv oplevede arabiske ledere inklusiv el-Solh som nedladende og ærekrænkende, og Palæstina-spørgsmålet kom også på den måde til at spille en central rolle i konsolideringen af en arabisk-national politisk ambition.

For Riad el-Solh spillede spørgsmålet om Palæstina en gradvist større rolle, efterhånden som det viste sig, at pan-arabiske drømme ikke kunne realiseres. Palæstina blev i løbet af 1920'erne og 1930'erne et symbol på arabisk magtesløshed, og Seale viser, hvordan den primære kamp for arabisk selvstændighed stod mod fransk og britisk overherredømme, men hvordan det alligevel blev den jødiske indvandring og zionisternes bemærkelsesværdige udnyttelse af landet, som blev symbolet på den manglende ret til selvbestemmelse. Seale demonstrerer den relativt intensive kontakt mellem arabiske ledere og zionisterne og også den gensidige anerkendelse mellem dialogpartnerne, som ofte havde kendt hinanden som studerende i Istanbul eller Jerusalem. Banalt spændende er det at finde ud af, at Riad el-Solh mødte og kendte både David Ben-Gurion og Moshe Sharett fra ungdommen i Istanbul. Seale drager ikke konklusioner af analytisk eller abstrakt karakter om udviklingen af den israelsk-palæstinensiske konflikt på baggrund af sit rige og indi-

mellem ukendte og overraskende materiale, men det kan vi læsere jo så gøre: Seale's bog viser med tydelighed, at Palæstina blev den primære pan-arabiske sag gennem et bevidst politisk arbejde fra ledende ikke-palæstinensiske intellektuelle og politikere som fx el-Solh.

Interessant i bogen er også beskrivelserne af de arabiske overklassefamiliers liv. Biografien giver et fint indblik i det luksuriøse og dannede overklasseliv i den herskende politiske klasse, hvor man havde boliger i flere af regionens store byer, landbesiddelser, og alle havde været på uddannelsesophold i Europa. Man bemærker, hvor ens overklassens livsformer blandt tyrkere, arabere og europæere reelt har været inden for Osmannerriget, men også mellem Europa og 'Orienten'. Religionen spillede en meget lille rolle for mange i denne elite, men alligevel havde de venskaber og politiske partnerskaber med både islamiske traditionalister og reformatorer. Den politiske elite ville modernisere efter europæisk forbillede og lod sig inspirere af både demokrati, nationalisme, fascisme og nazisme. El-Solh så også en overgang Nazi-Tyskland som en relevant allieret i kampen for at stoppe den jødiske immigration til Palæstina, men han tog ifølge Seale afstand fra antisemitismen. Modsat den palæstinensiske leder Hajj Amin al-Husseini, som el-Solh ellers var gode venner med. Riad el-Solh blev myrdet af politiske modstandere i 1951 efter, at han måtte opgive premierministeriet nogle måneder før.

Overordnet er der tale om en læseværdig, velinformeret og detaljeret gennemgang af skabelsen af det moderne Mellemøsten med fokus på Libanon, Syrien og Palæstina-konflikten fortalt gennem Riad el-Solh's liv. Bogen er fortællende og uden et egentligt erkendelsessigte, men den giver et godt indblik i de komplekse sammenhænge, som har betydet så meget for nutidens Mellemøsten.

JAKOB EGHOLM FELDT, PH.D., LEKTOR,
INSTITUT FOR KULTUR OG IDENTITET,
RUC.